YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4 (2)

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2026

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o‘g‘li, O‘zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig‘i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o‘g‘li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra’no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA “AKT XIZMATLARI” TUSHUNCHASI VA ULARNING EKSPORT SALOHIYATI 14
Shermatov Sherzod Xotamovich
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI 20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich
TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG‘LARI HISOBIGA MOLIYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI 26
Maxmudov Rahimjon Hamid o‘g‘li
KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO‘NALISHLARI 33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna
YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI VA UNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI 38
Ne’matova Mavsuma,Xolmamatov Diyorbek
ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ 43
Буранова Лола Вахобовна
ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ 54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли
ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI 60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna
XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA 64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna
QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALARI
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o‘g‘li
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHIYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI 73
Abdullo Sohibov
O‘ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI 84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich
KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI 91
Xamidov Javoxir Shavkat o‘g‘li
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI 95
Dadajonova Madina Ravshan qizi

O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH (GDP, BANDLIK VA INVESTITSIYALAR KESIMIDA) 106

Hayitov Jamshid Xolboyevich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI 111
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi
IPOTEKA BOZORI MUAMMOLARINING EMPERIK TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI 118
Ollokulova Feruza Mansurovna, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi
MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATIDA NAZARIY VA AMALIY QARASHLAR 122
Karimova Iroda Abdusattarovna
KORPORATIV BANK XIZMATLARIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR HAMDA ZAMONAVIY BIZNES MODELLARNI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI 128
Qurbonov Abror Abdullayevich
GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND INDONESIA: A COMPARATIVE STUDY 133
Ibrokhimova Iroda Ikromjon Kizi. Askolani. Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li
AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA REKRUTING AGENTLIKLARINING O'RNI 142
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА 148
Джураева Гузаль Шавкатовна
BUDJET DAROMADLARI TARKIBIDAGI SOLIQLARNING ULUSHINI BOSHQARISH 156
Abduraxmonova Gulmira Sobir qizi
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOXOBCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH 161
Marqayev Xurshid Aliqulovich
THE ECONOMIC NATURE OF HUMAN CAPITAL AND ITS RECOGNITION IN ACCOUNTING AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS 165
Zafar Qodirov Abdivaxobovich
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH 170
Ibragimov G'ayrat Ablaqulovich. Tursunov Ozod Matlubovich
Shukurova Nilufar Qahramonova
IMPROVING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY 175
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich
NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH 179
Aliyev Arslon Salom o'g'li
A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS 184
Wang Biao
USTAMA ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINING MAZMUNI VA UNI XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQ TAKOMILLASHTIRISH 190
Tashnazarova Dilfuza Samiddinovna
INTEGRATSIYA SAMARADORLIGINI O'LCHASHNING METODOLOGIK MODELI VA INDIKATORLAR TIZIMI 195
Aliqulov Abbos Baxtiyor o'g'li
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH 202
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich
MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI 207
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

TO‘QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO‘LLARI 213
L.S. Azimova
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING 218
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin o‘g‘li
PAXTA-TO‘QIMACHILIK SANOATIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING HUQUQIY ASOSLARI 223
Abdullayev Hamidulla Abdug‘ani o‘g‘li
TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARI 227
Ergasheva Zarifa Baxtiyarovna
CHO‘L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAJMUASI RIVOJLANTIRISH 232
Nurmanov Sherzod Xujayarovich
KREDITORLAR REYTINGINI MASHINAVIY O‘QITISHGA ASOSLANGAN BASHORATLASH ALGORITMLARI 237
Beknazarov Ulug‘bek Zafar o‘g‘li
MIKROIQTISODIYOTDA ISTE’MOLCHILAR XULQ-ATVORI VA TALAB SHAKLLANISHI OMILLARI 242
Raximov Azizbek Saliyevich
OLIY TA’LIMNI MOLIYALASHTIRISHNING ILG‘OR XORIJIY TAJRIBASI: AQSH MISOLIDA 246
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich
O‘ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASINI BOSHQARISHDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI JORIY ETISH USULLARI 250
Ashurova Shaxnoza Almasovna
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA’MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI 257
Sharipova Shahlo Istamovna
XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH 262
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZ QONIQISHINI OSHIRISH MEXANIZMLARI: QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA 278
Aqsungul Usenova Tenel qizi, Qoraqalpoq davlat universiteti
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich
O‘ZBEKISTONDA QANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI 283
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi
TA’LIM XIZMATLARI BOZORINI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VA KO‘RSATKICHLARINI O‘RGANISH 289
Bozorova Madina Raxmat qizi
IMPROVING SERVICE QUALITY MONITORING IN SERVICE ENTERPRISES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES 294
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI 299
Ortiqov Husan Usmonaliyevich
O‘ZBEKISTONDA QIMMATLI QOG‘OZLAR BOZORI MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH YO‘NALISHLARI 304
Abdusalomov Ozodbek Baxtiyor o‘g‘li
XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA 311
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna
O‘ZBEKISTONDA EKSPORTNI OSHIRISHDA AKT RIVOJLANISHINING O‘RNI 315
Sadriddinov Ulug‘bek Jaloliddin o‘g‘li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALARI 322
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o‘g‘li
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHIYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI 326
Abdullo Sohibov
SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH 331
Davronov Sanjar Ziyotovich
SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 336
Ashrapova Noilaxon Niyazxanovna
ISHLAB CHIQARISH KORXONALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI TAHLILI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR 340
Ochilov Baxtiyor Muminjonovich
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING 346
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin ugli
SIRKULYAR IQTISODIYOTGA O‘TISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR 351
Astanakulov Olim Tashtemirovich
Muxammad Id Balbaa (Muhammad Eid Balbaa)
Habibe Elif Kutlugun (Habibe Elif Kutlugun)
GLOBAL IQLIM O‘ZGARISHI FONIDA EKOLOGIK SIYOSAT VA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI 357
Xamzayev Abdushukur Xudoyqulovich
INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE 362
Aziz Kurbanovich Abdullaev
Sarvarbek Allayev Erkin ugli
Shavkat Asrolovich Ruziev
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES 369
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich
TEMIR YO‘L TRANSPORTIDA SOLIQQA TORTISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI TAHLILI (“O‘ZBEKISTON TEMIR YO‘LLARI” AJ MISOLIDA) 373
Barotov Baxtiyor Vaxobovich
CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O‘RNI 377
Muxitdinova Kamola Alisherovna
TRANSPORT LOGISTIKASIDA TAVAKKALCHILIKLARNI SUG‘URTALASH: O‘ZBEKISTON VA AQSH TAJRIBASI ASOSIDA TAQQOSIY TAHLIL 381
Jabborov Islom Xusan o‘g‘li
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY SALOHIYATINI BARQAROR BOSHQARISH 385
Xayrullayev Shaxram Yunus o‘g‘li
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SERVIS KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATI BOSHQARUVINING ZAMONAVIY MODELLARI 392
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich
BIZNES JARAYONLARI MONITORINGI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO‘RSATKICHLARI 398
Dadajonova Madina Ravshan qizi
SIRKULYAR IQTISODIYOT KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISHNI BAHOLASH KO‘RSATKICHLARINI (INDIKATORLARINI) SHAKLLANTIRISH 403
Sharifxo‘jayeva Xonzodaxon A’lo qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

TURIZM QISHLOQLARINI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI TIZIMI 408
Xudaynazarova Dilorom
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUV VA BOSHQARUV HISOBI TIZIMINING AMALIYOTI: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI 416
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich
DAVLAT XARIDLARI JARAYONIDA XAVFLARNI IDENTIFIKATSIYA QILISH, TASNIFLASH VA RISKKA ASOSLANGAN ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH 421
Meliboyev Askar Eshmuratovich
DEVELOPING GARMENT MANUFACTURING STRATEGY IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION 426
Mahbuba Rahmonova
Feruza Mansurovna Ollokulova
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSIYA SIYOSATINING IQTISODIY AHAMIYATI 430
Bakhit Mambetnazarov
Atabek Tureev
SOLIQ TUSHUMLARI VA MAJBURIY AJRATMALARNING DAVLAT MOLIYASIDAGI O'RNI: 2020-2025 YILLAR TAHLILI VA ISTIQBOLI 434
Olimov Shukurulla Dilshodjon o'g'li
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА 439
Джураева Гузаль Шавкатовна
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 447
Mamirov Zamir Uzoq o'g'li
XORIJIY TO'G'RIDAN-TO'G'RI INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA O'ZBEKISTON TAJRIBASI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR 453
Xatamov Nurbek Ochildiyevich
DAVLAT BYUDJETI XARAJATLARI HISOBI VA TAHLILINING AMALDAGI TIZIMI 458
Ostonokulov Azamat Abdukarimovich
Tursinbaev Gafur Jolmurzaevich
MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI 464
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich
СТРАХОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ СНИЖЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ ПОТЕРЬ ОТ НЕПРЕДВИДЕННЫХ РИСКОВ, ОКАЗЫВАЮЩИХ ВЛИЯНИЕ НА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ПРИБЫЛЬ (ДОХОД) 470
Азимжон Мелиев Муродулло угли
A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS 475
Wang Biao

SANOAT KORXONALARI INNOVATSION SALOHIYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH 481
Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XALQARO TAJRIBASI 488
Mallabayev Jobir Baxtiyorovich
ANALYSIS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY REPORTS OF OOO SAM TRADING STROY 493
Usmonova Dilfuza Ilhomovna
WAYS TO IMPROVE THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN THE TRANSPORT

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Musayeva Shoira Azimovna
FOUNDATIONS FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS IN UZBEKISTAN 507
Muradov Alisher Kurbanbaevich
DAVLAT MULKINI BOSHQARISHNING INNOVATSION VA RAQAMLI MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 513
Musurmonqulov Muhammad Ural o‘g‘li
KORXONALARNING INVESTITSIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH: NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI 521
No‘monjonova Muazzam Mahbubjon qizi
KORXONALARDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 526
Mirzaev Ozod Furkatovich
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH: GIDROENERGETIKA SEKTORI MISOLIDA 531
Xusanov Shaxbozbek Shuxratjon o‘g‘li
ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В КРАУДФАНДИНГЕ: БЛОКЧЕЙН, ИИ И БУДУЩЕЕ ИНВЕСТИРОВАНИЯ 538
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи
Каримова Азиза Аъзамиддин кизи
BANK TIZIMIDA QO‘LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TURLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI 545
Ollokulova Feruza Mansurovna
Xursanova Shaxnoza Anvar qizi
TA’LIM MUASSASALARIDA QO‘SHIMCHA TA’LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI 549
Safarova Kamola Shuxrat qizi
QASHQADARYO VILOYAT MINTAQASINING IQTISODIY XAVFSIZLIK DARAJASI VA UNI BAHOLASH USLUBIYATI 553
Nurxonov Komiljon Tovkarayevich
AYOLLARGA NISBATAN ZO‘RAVONLIKNING IQTISODIY OQIBATLARI VA UNI KAMAYTIRISHNING BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O‘RNI 562
Feruza Bahodirxonovna Ibragimova
ИНВЕСТИЦИОННЫЙ И ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ: СТРУКТУРНЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ И НОВЫЕ ИСТОЧНИКИ РАЗВИТИЯ 567
Насиров Дилшод Фархадович
Асадов Амальжон Мехрожевич
Ахматов Алинур Дилшодович
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ 572
Насиров Дилшод Фархадович
Хамраева Севара Мамуржановна
Бахтиярова Алтынгул Бахтияровна
INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA’SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI 579
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi
ЦИФРОВЫЕ ПЛАТФОРМЫ КАК НОВАЯ ФОРМА ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА – ЭВОЛЮЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ И ИНСТИТУЦИИ 586
Рахмонов Хумоюн Рустамжон угли
XORIJIY BANKLARNING YANGI BOZORLARGA KIRISH STRATEGIYALARI VA ULARNING MILLIY BANK TIZIMLARIGA TA‘SIRI (“IPOTEKA-BANK” AKSIYADORLIK TIJORAT BANKI MISOLIDA) 598
Kadirov Vaxid Marimbayevich
Rajabboyeva Asalxon Mahmud qizi
OECD VA YEVROPA ITTIFOQI MAMLAKATLARIDA BILVOSITA SOLIQQA TORTISH TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI VA O‘ZBEKISTONDA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI 605
Tuxliyev Bozor Karimovich
Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich
JISMONIY TARBIYANING INSON SALOMATLIGINI MUSTAHKAMLASHDAGI ROLI 614
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ
СТРУКТУРЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ТАМОЖНИ 621
Ли Ирина Валентиновна
JAHON IQTISODIYOTIDA O‘ZBEKISTONNI TUTGAN O‘RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI 627
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich
OBODONLASHTIRISH XIZMATLARI IJTIMOIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 633
Hayitov Jamshid Xolvoyevich
Ibragimova Gulhayo Nuriddin qizi
O‘ZBEKISTON SUG‘URTA BOZORI TAHLILI 638
Hamroyeva Sabina Ismoil qizi
EXPLORATION OF TOURISM FLOW GENERATING IN SAMARKAND
UNDER THE BACKGROUND OF DIGITAL ECONOMY 644
Jie YANG
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ 651
Усманова Диляфруз Каршиевна
YASHIL ISTE’MOL XULQ-ATVORINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI VA
STRATEGIK ISTIQBOLLARI 656
Ishmuratov Baxodir Xusanovich
O‘ZBEKISTONDA INFLYATSIYA VA FOIZ SIYOSATINING BANK KREDITLARIGA TA’SIRI 661
Ibragimova Saule Orinbaevna
IJTIMOIY HIMOYA TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA
IJTIMOIY-IQTISODIY KO‘RSATKICHLARNING ROLI: STATISTIK YONDASHUV 665
Qurbonboyev Abdulla Mansur o‘g‘li
O‘ZBEKISTONDA INFLYATSIYAGA QARSHI KURASH DASTURINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI 671
Murtazayev Ulug‘bek Abdisalom o‘g‘li
XARAJATLAR HISOBINI YURUTISHNING ZAMONAVIY USULLARI TAHLILI 675
Xasanov Baxodir Akramovich
Yo‘lchiyev Oybek Ulug‘bek o‘g‘li
SUG‘URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY RISKLARINI
KOMPLEKS BAHOLASH METODOLOGIYASI 683
Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH 688
Ibragimov Husen Ismailovich
KONSALTING XIZMATLARINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI
VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI 692
Ermamatova Shoxsanam Ermamat qizi
GLOBAL BRANDING VS. LOCAL BRANDING: STRATEGIC
TRADE-OFFS IN INTERNATIONAL MARKETING 698
Aziz Kurbanovich Abdullaev
Mamasolieva Kamila
Akhmedova Zaynabkhon Khayrullo qizi
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH
MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI 706
Xatamov Nurbek Ochildiyevich
TIJORAT BANKLARINING SAMARADORLIGIGA TA’SIR QILUVCHI MAKRO
VA MIKROIQTISODIY KO‘RSATKICHLARNI EKONOMETRIK TAHLILI 711
Nabixo‘jayeva Maxfuza Ulug‘bekovna
AGROKLASTERLARDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT)LARNI SOTISH
JARAYONLARI AUDITINING AMALIYOTI 717
Eshmuradov Ulug‘bek Tashmuratovich
SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA DASTURIY
BYUDJETLASHTIRISHNI JORIY ETISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI 723
Umidjon Abdullajonov
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОБЛЕМНЫМИ
КРЕДИТАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ 730
Избосаров Бобуржон Бахриддинович
Ахмедова Улмасой Хусан кизи
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ПОДДЕРЖКИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ БЕДНЫХ СЕМЕЙ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ 736
Ережепов Кууанышбай Жиенбай улы
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI
RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ICHKI VA TASHQI OMILLAR TASNIFI 741
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li
BYUDJET TASHKILOTLARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINI
MODERNIZATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 747
Ruziyev Shavkatjon Faxridinovich
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING XORIJIY TAJRIBASI 756
Aymurzaeva Gulnaz Puxarbaevna
YER-SUV RESURSLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR
VA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 762
Rustamov Umidjon Xayitboyevich
GEOSIYOSIY NOANIQLIK SHAROITIDA TA'MINOT
ZANJIRLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION MODELI 767
Nodir Xidirov G'iyosaliyevich
Sarvinozxon Lutfullayeva Azizxon qizi
NEFT-GAZ SANOATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISHNING XALQARO TAJRIBASI 775
Mallayev Sirojiddin Eshdavlatovich
AGROKLASTERLAR RIVOJLANISHINING INSTITUSIONAL-IQTISODIY NAZARIY MODELI 781
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich
ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ CSR В СИСТЕМУ УСТОЙЧИВОГО
КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ 789
Идиева Наргиза Олимовна
Норова Саломат Юсуповна
KORXONALARNING INVESTITSIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH:
NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI 797
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОСВЯЗИ
БЕРЕЖЛИВОСТИ И ИННОВАЦИЙ 803
Аллабергано в Закир Гаибович
"YASHIL IQTISODIYOT" BARQAROR RIVOJLANISHNING
MUHIM YO'NALISHI SIFATIDA (YEVROPA ITTIFOQI MISOLIDA) 809
Sharifxodjayev Shavkat Oqilovich
Achilova Shirin Shavkat qizi
DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RESURSLARDAN
FOYDALANISHNING IQTISODIY AHAMIYATI 815
Aipova Iroda Ikramovna
DON MAHSULOTLARI SANOATIDA EKOLOGIK VA IQTISODIY
SAMARADORLIKNI UYG'UNLASHTIRISH 820
Aipova Iroda Ikramovna
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KO'P KVARTIRALI UY-JOY FONDIGA
XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH 826
Najmiddinov Sherzod Qiyomiddin o'g'li
Berdiyeva Dilfuza Axatovna
ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOIY TENGLIKKA TA'SIRI 831
Babajanova Dilfuza Abdurasulovna
SANOAT KORXONALARIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIGA SUN'IY INTELLEKT
TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI 836
Xusanova Malohat Mingnorovna
АНАЛИЗ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ И ПРОГРАММАМИ
СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ООО «YANGI ZAMON TUHFASI» 842
Шавкатов Шохаббос Шухрат угли
O'ZBEKISTON MISOLIDA LOMBARD SEKTORI MOLIYAVIY
KO'RSATKICHLARI VA HISOB AMALIYOTI 854
Maksud Zaxirov
IQTISODIY O'SISH VA O'ZBEKISTONNING YAIM DARAJASI 859
Nurova Farog'at Salohiddin qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MINTAQAVIY MEHNAT BOZORI - XALQARO MEHNAT BOZORINING BIR QISMI SIFATIDA 864
Ismatova Shoxsanam Abdulaziz qizi
DIGITAL INTERNATIONAL MARKETING: PROMOTION WITHOUT BORDERS
(Rapid entry into foreign markets on a minimal budget using social media,
influencers, and marketplaces (Amazon, AliExpress)) 869
Abdullaev Aziz Kurbanovich
Azimov Khumoyun Khamid ugli
Pardayev Khusniddin Jakhongir ugli
O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART
BANDLIK SHAKLLARIDAN FOYDALANISHNING ILG‘OR XORIJ TAJRIBALARI 878
Fayzullayev Nurulla Baxromovich
TIBBIYOT TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHNING YANGI YECHIMLARI 885
Muhammadiev Ramz Zoirjon o‘g‘li
BANKLAR INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISHDA
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINING O‘RNI 888
Muxtorova Shaxlo Farxodovna
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI
MOLIYALASHTIRISH MANBALARI TAHLILI 893
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna
Ergasheva Komila To‘ra qizi
MAHALLALARDA TADBIRKORLIK EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA
RIVOJLANTIRISHDA INSTITUTSIONAL ISLOHOTLARNING METODOLOGIK MODELI 897
Sharopova Nafosat Radjabovna
SANOAT KORXONALARIDA LOGISTIKA TIZIMINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH 904
Shoyimov Sarvar Qahramon o‘g‘li
БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В СИСТЕМЕ КОРПОРАТИВНОГО КОНТРОЛЯ
В УСЛОВИЯХ «ЗЕЛЕНОЙ» ЭКОНОМИКИ 908
Эргашева Шахло Тургуновна
ISHLAB CHIQARUVCHI ORTIQCHALIGI VA ISTE’MOLCHI ORTIQCHALIGI 915
Ortiqov G‘anisher Xudoyberdi o‘g‘li
Xo‘jaqulov Hasan Dilshod o‘g‘li
РАЗВИТИЕ БЕЗНАЛИЧНЫХ ПЛАТЕЖЕЙ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ
ЭФФЕКТИВНОСТИ СФЕРЫ УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 920
Ишонкулова Феруза Асатовна
O‘ZBEKISTON MEHMONXONA XO‘JALIKLARIDA BUXGALTERIYA
HISOBI VA AUDIT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH 926
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna
KORPORATIV BIRLASHISHLAR VA QO‘SHIB OLISHLAR: NAZARIY ASOSLARI
VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 930
Latipova Shaxnoza Maxmudovna
Xolmurodova Sevara Asqarovna
MAMLAKATIMIZ QISHLOQ XO‘JALIGIDA OZIQ-OVQAT SANOATI
KORXONALARINING ZAMONAVIY BOSHQARUVI 936
Siddiqov Zoxid Tulkunovich
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IQTISODIY MEXANIZMNING QIYMATNI
BAHOLASH VA NARX SHAKLLANISHIGA TA’SIRINI KUCHAYTIRISH 941
Rasulev Alisher Fayziyevich
Oxunova Oygul Usmonjon qizi
THE ROLE OF COUNTRY-OF-ORIGIN EFFECT IN CONSUMER PURCHASING DECISIONS 950
Matrizayev Sarvarbek Anvar o‘g‘li
Abdurakhmonov Javlonbek Ravshan o‘g‘li
Aziz Kurbanovich Abdullaev
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ИННОВАЦИОННОГО
УПРАВЛЕНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА
(НА ПРИМЕРЕ КАШКАДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ) 960
Эргашев Гайрат Уралович
YOSH YENGIL ATLETIKACHILARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH 965
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI 972
Zakirov Mir Timur Zakir o‘g‘li

HUDUDLARNI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDAGI NOMUTANOSIBLIKLARNI BAHOLASH: KOGNITIV VA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH YONDASHUVI 976
Madaminov Sardorbek Qadamovich

KICHIK VA O‘RTA BIZNES SUBYEKTLARINI SEGMENTLASH ORQALI MOLIYALASHTIRISH MODELI 981
Annaklichev Saxi Saparmuxamedovich

TURIZM TURLARINI DIVERSIFIKATSIYALASH JARAYONLARINI BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA OMILLAR TA’SIRINI BAHOLASHDA TAHLIL METODOLOGIYALARINING QO‘LLANILISHI 986
Saidova Dilfuza Abdufattohovna

O‘ZBEKISTONDA TELEKOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI RIVOJLANISHI VA ALOQA KORXONALARI MOLIYAVIY FAOLIYATINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 995
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o‘g‘li

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING TASHQI SAVDO FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH MANBALARI 1002
Ismailov Erkin Faxretdinovich

IQTISODIYOTDA DAVLAT ISHTIROKINI QISQARTIRISH KONTEKSTIDA TIJORAT FAOLIYATI BILAN SHUG‘ULLANADIGAN VA RAQOBAT RIVOJLANGAN SOHALARDA DAVLAT MUASSASALARINI ISLOH QILISH: XALQARO TAJRIBA VA O‘ZBEKISTON AMALIYOTI 1006
Sharapov Umidjon Shavkatovich

MICE TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBANI O‘RGANISH VA O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH TAMOYILLARI 1013
Fayyoza Xalimova Nafasovna

JIZZAX VILOYATIDA OLIY TA’LIM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASH TIZIMINING SHAKLLANISHI VA UNGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNI IQTISODIY TAHLILI 1018
Saloxitdinov Sherzod Farxodovich

STRATEGIK TARMOQLARDA IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TAHDIDLAR, INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA JAHON TAJRIBASI 1024
Xushboqova Kamola Rustam qizi, Dilfuza Xamzayeva

TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH 1029
Zaripova Sayohat Zafarovna

INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN’S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE 1034
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Sarvarbek Allayev Erkin ugli, Shavkat Asrolovich Ruziev

YANGI O‘ZBEKISTONDA MA’NAVIY MADANIYATNING RIVOJLANISHI 1041
Qodirova Shahodat G‘aybullayevna

O‘ZBEKISTON BANK TIZIMIDA SHARIAT TAMOYILLARIGA ASOSLANGAN BANKLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH AMALIYOTI (“TRASTBANK” XAB MISOLIDA) 1048
Sayfullayev Sirojiddin Soli o‘g‘li

MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI OSHIRISHNING INTEGRATSIYALASHGAN MEXANIZMLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA) 1055
Gulyamov Ulug‘bek G‘afurovich

BUDJET TIZIMIDA JISMONIY SHAXSLARDAN UNDIRILADIGAN SOLIQ TUSHUMLARINI PROGNOZLASHTIRISHNING EKONOMETRIK YONDASHUVLARI 1059
Babayev Shavkat Bayramovich

ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH MASALALARI 1067
Aripov Ulug‘bek Bahodirovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

BOJXONA YIG‘IMLARINING UNDIRILISHIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARDAN SAMARALI FOYDALANISH 1072
Jurayev Jonibek Javliyevich

DAVLAT MOLIYASINI RAQAMLASHTIRISH VA FISKAL SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI 1078
Berdibekov Adhamjon Ilhomjon o‘g‘li

DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATI TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO BAHOLASH 1083
Ashirov Jasur Dilshod o‘g‘li

BANK XIZMATLARI KO‘RSATISH MEZONLARINI ANIQLASH VA ULARNI BAHOLASH 1088
Avazbek Jo‘rayev

TIJORAT BANKLARIDA CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI 1094
Umarova Lola Erkinovna

REMOTE PREVENTION AND CORRECTION OF SPINAL DISORDERS IN OFFICE WORKERS VIA TELEGRAM BOT: RESULTS OF A PILOT STUDY 1101
David Kalendarev

MODERN APPROACHES TO IMPROVING MANAGEMENT ACCOUNTING IN COMMERCIAL BANKS 1107
Soatov Farhod Komiljon oglu

O‘ZBEKISTONDA ALTERNATIV MA’LUMOTLAR ASOSIDA KREDIT RISKINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY MODELLARI 1115
Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o‘g‘li

DAVLAT XARIDLARIDA RAQAMLI NAZORAT VA SUN’IY INTELLEKT ISHTIROKI 1121
Abdullaeva Nigora Kilichbekovna

MEHNAT BOZORI RIVOJLANISH DINAMIKASINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA) 1127
Islomov Bobur Bahodir o‘g‘li

SELLYULOZA-QOG‘OZ ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA MEHNAT HAQI HISOBINING AMALDAGI HOLATI VA XUSUSIYATLARI 1133
Nomozov Ilhomjon Ziyodullo o‘g‘li

AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA TADQIQOT VA ISHLANMA XARAJATLARI HISOBINI HUJJATLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH 1136
Ishanqulov Izzatilla Nurillayevich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XALQARO VA ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI 1140
Turayev Abduvoxid Kuldashevich

AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING TA’LIM JARAYONIGA TA’SIRI VA ULARDAN FOYDALANISH BILAN BOG‘LIQ BA’ZI MASALALAR 1146
Ernazarov Narmet Saparbayevich

MEHNAT UNUMDORLIGI VA RESURSLAR SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI 1150
Artiqova O‘g‘iljon Zafar qizi

TIJORAT BANKLARIDA DAROMAD VA XARAJATLAR AUDITINI REJALASHTIRISH: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO‘LLARI 1158
Toshimov Azizbek Hakimovich

AKSIYADORLIK JAMIYATLARI TOMONIDAN INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH ISTIQBOLLARI 1162
Qurbonov Nuriddin Ro‘ziqulovich

“YASHIL” BUXGALTERIYA HISOBI: IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI MASALALAR 1168
Ergasheva Muqaddas Shuhratovna

“YASHIL” BUXGALTERIYA HISOBI: IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI MASALALAR

Ergasheva Muqaddas Shuhratovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Buxgalteriya hisobi kafedrasi katta o‘qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola yashil buxgalteriya hisobi barqaror rivojlanishga erishishning muhim tarkibiy qismi sifatida ko‘rib chiqiladi. Ekologik xarajatlarni miqdoriy baholash orqali tashkilotlar nafaqat o‘z moliyaviy ko‘rsatkichlarini yaxshilaydigan, balki ularning ekologik ta’sirini kamaytiradigan qarorlar qabul qilishlari mumkin. Statistik ko‘rsatkichlar va prognozlardan foydalangan holda, ushbu tadqiqot yashil buxgalteriya amaliyotining biznes faoliyati va atrof-muhit barqarorligiga ta’sirini baholaydi.

Kalit so‘zlar: yashil buxgalteriya hisobi, barqaror rivojlanish, ekologik xarajatlar, tabiiy kapital, atrof-muhit barqarorligi, ekologik mas’uliyat, biznes samaradorligi.

Abstract. This article examines green accounting as an important component of achieving sustainable development. By quantitatively assessing environmental costs, organizations can make decisions that not only improve their financial performance but also reduce their environmental impact. Using statistical indicators and forecasts, this study evaluates the impact of green accounting practices on business performance and environmental sustainability.

Key words: green accounting, sustainable development, environmental costs, natural capital, environmental sustainability, ecological responsibility, business efficiency.

Аннотация. В данной статье зелёный бухгалтерский учёт рассматривается как важная составляющая достижения устойчивого развития. Посредством количественной оценки экологических затрат организации могут принимать решения, которые не только улучшают их финансовые показатели, но и уменьшают воздействие на окружающую среду. Используя статистические показатели и прогнозы, данное исследование оценивает влияние практики зелёного бухгалтерского учёта на деятельность бизнеса и экологическую устойчивость.

Ключевые слова: зелёный бухгалтерский учёт, устойчивое развитие, экологические затраты, природный капитал, экологическая устойчивость, экологическая ответственность, эффективность бизнеса.

KIRISH

Dunyo jadal sanoatlashtirish, iqlimning keskin tarzda o‘zgarishi va resurslar kamayishining ekologik oqibatlari bilan kurashayotgan bir paytda, iqtisodiy taraqqiyot qanday o‘lchanishini qayta ko‘rib chiqish zarurati tobora ortib bormoqda. An’anaviy iqtisodiy hisob asosan YaIM kabi pul ko‘rsatkichlariga qaratilgan bo‘lib, ko‘pincha atrof-muhitning yomonlashuvi bilan bog‘liq uzoq muddatli xarajatlar e’tibordan chetda qoladi. Yashil hisob esa atrof-muhit omillarini milliy va korporativ hisob tizimlariga kiritishni maqsad qilgan. Bu orqali u resurslarning barqarorligi, ekotizimlarning qiymati va rivojlanishning uzoq muddatli ta’sirini hisobga olgan holda iqtisodiy ko‘rsatkichlarning har tomonlama ko‘rinishini ta’minlaydi. Ushbu maqolada “yashil” buxgalteriya hisobi tushunchasi, afzalliklari va muammolari hamda barqaror rivojlanishga erishish uchun nima sababdan muhimligi o‘rganiladi.

Yashil hisob, shuningdek, ekologik hisob deb ham ataladi, bu an’anaviy iqtisodiy hisobga ekologik omillarni integratsiya qiladigan asosdir. Agar an’anaviy buxgalteriya hisobi moliyaviy operatsiyalar va ishlab chiqarish natijalarini kuzatib borsa, yashil buxgalteriya hisobi xo‘jalik faoliyati bilan bog‘liq ekologik xarajatlar va foydalarni hisobga olgan holda buni kengaytiradi. Maqsad tabiiy resurslar, ekotizimlar va ekologik xizmatlarning haqiqiy iqtisodiy qiymatini, shu jumladan, ularning vaqt o‘tishi bilan kamayishi yoki butkul yo‘q bo‘lib ketishini aks ettirishdir.

Ushbu yondashuv tabiiy resurslarni iqtisodiy o‘sish uchun erkin va cheksiz manbalar sifatida ko‘rib chiqadigan an’anaviy buxgalteriya hisobidan farq qiladi. Yashil hisob resurslardan foydalanish, chiqindilar hosil bo‘lishi, ifloslanish va atrof-muhitga zarar yetkazish xarajatlarini milliy hisobvaraqlarga yoki xo‘jalik daftarlariga kiritish orqali ushbu kamchilikni bartaraf etishga qaratilgan. Aslida, yashil hisob “tabiiy kapital” — Yerning tabiiy

resurslar zaxiralari va ekotizim xizmatlarini hisobga olishga intiladi hamda iqtisodiy qarorlar ularning haqiqiy qiymatini aks ettirishini ta'minlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tri Widyastuti — yashil buxgalteriya kompaniyalarning moliyaviy samaradorligini ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va obro'ni mustahkamlash orqali yaxshilashini ta'kidlagan.

Kichik va o'rta biznes subyektlarining (KO'B) atrof-muhitga e'tibori yashil buxgalteriya orqali ularning raqobat ustunligini oshiradi.

Yashil buxgalteriyani amalga oshirish ekologik ifloslanishning oldini olish va biznes barqarorligini kuchaytirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Stefan Schaltegger va Roger Burritt — soha asoschilari bo'lib, ekologik boshqaruv hisobi (EMA) tizimini yaratgan hamda yashil buxgalteriyaning nazariy-amaliy asoslarini ishlab chiqqan.

Craig Deegan — yashil buxgalteriyani legitimlik va manfaatdor tomonlar nazariyalari asosida asoslagan; ekologik buxgalteriya atrof-muhitga ta'sirni o'lchashga yordam beruvchi xarajatlarni — ifloslanishni bartaraf etish, ekologik jarimalar, chiqindilarni boshqarish xarajatlarini — o'z ichiga olishini ko'rsatgan.

Rob Gray — ijtimoiy va ekologik buxgalteriya (SEA) sohasida keng ko'lamli tashkiliy o'zgarishlarga erishish zarurligini ta'kidlagan; ushbu sohadagi ilmiy tadqiqotlarning amaliyotga yetarlicha ta'sir ko'rsatmayotganligini tanqidiy baholagan.

Tri Widyastuti — yashil buxgalteriya kompaniyalarning atrof-muhitga ta'sirini aniqlash va samaradorlik yo'nalishlarini belgilashda muhim vosita ekanligini ko'rsatgan.

Dian Noviany Rahmatika — Indoneziya birjasida ro'yxatga olingan 43 ta kompaniya misolida yashil buxgalteriya, moddiy oqim xarajatlari hisobi va kompaniya o'lchamining barqarorlik samaradorligiga ta'sirini ko'p o'zgaruvchilik regressiya tahlili yordamida isbotlaganligini ko'rsatgan.

Yashil hisob atrof-muhit omillarining iqtisodiy ta'sirini o'lchash uchun turli usullar va vositalarni o'z ichiga oladi.

Tabiiy kapital deganda, toza suv, havo va changlanish kabi muhim ekotizim xizmatlarini ta'minlaydigan Yerning tabiiy resurslari — o'rmonlar, suv havzalari, foydali qazilmalar va atmosfera tushuniladi. Tabiiy kapital hisobi ushbu resurslarning vaqt o'tishi bilan kamayishi yoki degradatsiyasini kuzatib boradi, ularga pul qiymatini belgilaydi hamda ulardan foydalanish uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikka qanday ta'sir qilishini hisobga oladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda yashil buxgalteriya hisobining barqaror rivojlanishga ta'siri nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida ilmiy bilishning tahlil, sintez, taqqoslash va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, yashil buxgalteriya hisobiga oid mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari hamda normativ-huquqiy manbalar o'rganildi.

Tadqiqot davomida ekologik xarajatlar, tabiiy kapital va ekotizim xizmatlarining iqtisodiy ahamiyati bo'yicha mavjud yondashuvlar qiyosiy tahlil qilindi. Statistik ma'lumotlar va ilmiy manbalar asosida yashil buxgalteriya hisobining korxonalar faoliyati hamda atrof-muhit barqarorligiga ta'siri baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yashil hisobning asosiy vazifalaridan biri xo'jalik faoliyatining ekologik xarajatlarini hisoblashdir. Bunga ifloslanish, resurslarning kamayishi, yashash joylarining yo'q qilinishi va iqlim o'zgarishi bilan bog'liq xarajatlar kiradi. Boshqa tomondan, u uzoq muddatli iqtisodiy qiymatni ta'minlaydigan ekotizim xizmatlari yoki qayta tiklanadigan resurslar kabi ekologik foydalarni ham ta'kidlaydi.

Yashil hisob ko'pincha ekotizim xizmatlarini baholashni o'z ichiga oladi — ekotizimlar tomonidan taqdim etiladigan, inson farovonligiga hissa qo'shadigan, ammo odatda bozorda baholanmaydigan imtiyozlar. Bularga havoni tozalash, iqlimni tartibga solish, suvni filtrlash kabi xizmatlar kiradi. Ushbu xizmatlarni baholash tabiiy tizimlarning iqtisodiy ahamiyatini tushunish va ularni qaror qabul qilish jarayonlariga kiritish uchun muhimdir.

Yashil buxgalteriya hisobi iqtisodiy o'sish va atrof-muhitga ta'sir o'rtasidagi bog'liqlikni kuzatish orqali mamlakat yoki kompaniyaning barqarorligi haqida aniqroq tasavvur beradi. Bu uzoq muddatli ekologik barqarorlikni qisqa muddatli foydadan ustun qo'yadigan yaxshiroq qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Tabiiy resurslar va ekotizim xizmatlariga pul qiymatini belgilash orqali yashil buxgalteriya hisobi korxonalar va hukumatlarni rejalashtirishda atrof-muhit omillarini hisobga olishga undaydi. Bu chiqindilarni kamaytirish, suvni tejash va ifloslanishni kamaytirish orqali resurslarni yanada samarali va barqaror boshqarishga olib kelishi mumkin.

Yashil hisob-kitoblar hukumatlarga iqtisodiy rivojlanishni atrof-muhitni muhofaza qilish bilan muvozanatlashtiradigan yanada samarali siyosatni ishlab chiqishga yordam beradi. U tog‘-kon sanoati, qishloq xo‘jaligi va ishlab chiqarish kabi turli sohalar bilan bog‘liq ekologik xarajatlarni ta’kidlash orqali dalillarga asoslangan siyosiy qarorlarni qo‘llab-quvvatlaydi. Masalan, hukumat yashil hisob ma’lumotlaridan uglerod chiqindilariga soliq solish yoki qayta tiklanadigan energiya texnologiyalari uchun subsidiyalar berishda foydalanishi mumkin.

“Yashil” hisob xo‘jalik faoliyatining ekologik oqibatlari to‘g‘risida aholining xabardorligini oshiradi. U korxonalar va hukumatlarni tabiiy resurslarning kamayishi hamda atrof-muhitga yetkazilgan zarar uchun javobgarlikka tortadi, bu esa korporativ ijtimoiy mas’uliyat (CSR) va atrof-muhitni muhofaza qilishni kuchaytiradi (1-rasm).

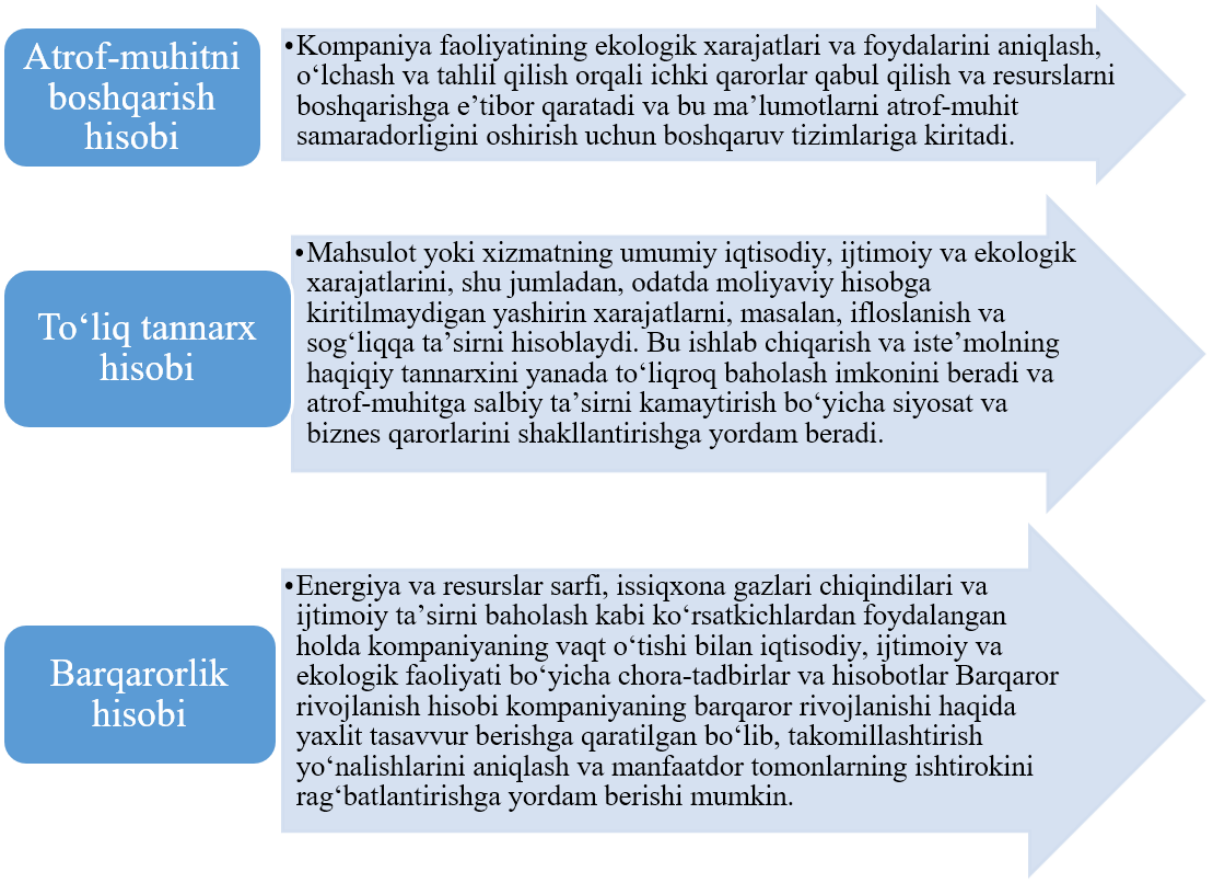

1-rasm. Yashil hisob turlari.

“Yashil” hisobni joriy etishdagi muammolarga to‘xtaladigan bo‘lsak, yashil hisob o‘zining aniq afzalliklariga qaramay, bir qator qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Yashil hisobdagi eng muhim to‘siqlardan biri tabiiy resurslar va ekotizim xizmatlarini baholashdagi qiyinchiliklardir. Neft yoki yog‘och kabi ba’zi resurslar bozor narxlariga ega bo‘lsa-da, ko‘plab ekotizim xizmatlari (masalan, uglerod sekvestri yoki bioxilma-xillik) bunday narxlarga ega emas. Ushbu xizmatlarning pul qiymatini baholash murakkab bo‘lib, ko‘pincha subyektiv bo‘lishi mumkin bo‘lgan proksi o‘lchovlar yoki shartli baholash usullaridan foydalanishni talab qiladi.

Yashil buxgalteriya hisobi umum qabul qilingan standartlar va uslubiyatlarga ega emas. Turli mamlakatlar va tashkilotlar o‘zlarining buxgalteriya tizimlariga atrof-muhit omillarini kiritish uchun turli yondashuvlarni qo‘llashlari mumkin, bu esa natijalarni taqqoslash yoki barqarorlikning global tendensiyalarini kuzatishni qiyinlashtiradi. “Yashil” buxgalteriya hisobini keng joriy etish uchun umumiy standartlar va asoslarni belgilash muhim ahamiyatga ega.

Tabiiy resurslar, ifloslanish darajasi va ekotizim xizmatlari to‘g‘risidagi ishonchli ma’lumotlar ko‘pincha mavjud emas yoki to‘liq emas. Hukumatlar va korxonalar atrof-muhit ko‘rsatkichlari bo‘yicha zarur ma’lumotlarni to‘plash va monitoring qilish imkoniyatiga ega bo‘lmasligi mumkin. Aniq ma’lumotlarning yo‘qligi siyosat va biznes qarorlarini qabul qilishda yashil hisobning samaradorligiga to‘sqinlik qilishi mumkin.

Yashil buxgalteriya hisobi iqtisodiy samaradorlikni o‘lchash va korxonalar hamda hukumatlarning qaror qabul qilish usullarini tubdan o‘zgartirishni talab qiladi. Ko‘plab manfaatdor tomonlar bu o‘zgarishga murakkablik,

xarajat yoki o‘rnatilgan tizimlarning buzilishi tufayli qarshilik ko‘rsatishi mumkin. Bu qarshilikni yengish uchun kuchli siyosiy iroda, jamoatchilikning qo‘llab-quvvatlashi va iqtisodiy qarorlar qabul qilishda atrof-muhit omillarini hisobga olish muhimligi to‘g‘risida ta’lim zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yashil buxgalteriya hisobi an’anaviy iqtisodiy tizimlarga ekologik omillarni kiritish orqali barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishish uchun istiqbolli yondashuvni taklif etadi. Tabiiy resurslar, ekotizim xizmatlari va atrof-muhit xarajatlari qiymatini o‘lchash orqali yashil hisob siyosatchilar, korxonalar va jamiyatga barqarorlikning haqiqiy iqtisodiy qiymatini tushunishga yordam beradi. Baholash, ma’lumotlarni to‘plash va standartlashtirish bilan bog‘liq muammolar saqlanib qolayotgan bo‘lsa-da, yashil hisobning afzalliklari aniq: u resurslarni yanada barqaror boshqarishni rag‘batlantiradi, dalillarga asoslangan siyosatni qo‘llab-quvvatlaydi va yashil texnologiyalarga sarmoya kiritishga undaydi. Dunyoda ekologik muammolar kuchayib borayotgan bir paytda, “yashil” hisobni joriy etish iqtisodiy o‘sish va ekologik muhofaza o‘rtasidagi muvozanatni ta’minlash, kelgusi avlodlar uchun barqaror kelajakni ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. Shu o‘rinda “Faqat foyda emas, balki tabiat va jamiyat foydasini ham hisobga oladigan tizimdir”, deyish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Tri Widyastuti. “Exploring the Influence of Green Accounting on Sustainability Performance: A Literature Review”. Greenation International Journal of Economics and Accounting, Vol. 2, No. 1 (2024).
2. Muxlisa Eshquvvatova. “Yashil buxgalteriya hisobi va ekologik masalalarga oid xalqaro talablar va yondashuvlar”. “Muhandislik va Iqtisodiyot” jurnali, Vol. 3, No. 5 (2025).
3. D. Shamsiev. “O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotning rivojlanishi va ekologik mas’uliyatni kuchaytirish”. O‘zbekiston iqtisodiyoti va ekologiyasi, 8(2), 49–56 (2019).
4. S. O‘rozbekov. Yashil iqtisodiyot va ekologik mas’uliyat: O‘zbekiston sharoitida yashil buxgalteriya hisobini joriy etish. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti, 2018.
5. Sustainability Accounting Standards Board (SASB). SASB Standards: Standards for Sustainability Accounting. SASB, 2018.
6. United Nations Environment Programme (UNEP). Sustainable Development Goals and Accounting for Sustainability. UNEP, 2020.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2026. № 4 (2)

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz